

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WYŻSZA SZKOŁA
GOSPODARKI
W BYDGOSZCZY

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Człowiek najlepsza inwestycja!

NIC O NAS **BEZ NAS**

STRATEGIA

www.nicbeznas.byd.pl

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: **UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00**), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Zawartość

I. Uzasadnienie	3
1. Przesłanki wczesnej interwencji w odniesieniu do młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym	3
2. Schematy oddziaływań kierowane do młodych ludzi zagrożonych wykluczeniem.....	5
3. Konsekwencje dla integracji społecznej młodzieży zagrożonej wykluczeniem	6
4. Autodiagnozy środowiskowe	7
5. Podsumowanie.....	8
II. Cel wprowadzenia innowacji.....	8
1. Cele, wskaźniki ich osiągnięcia i źródła weryfikacji	8
2. Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji	12
III. Opis innowacji, w tym produktu finalnego	12
1. Na czym polega innowacja.....	12
2. Komu służy innowacja, grupy docelowe.....	13
3. Warunki niezbędne, żeby innowacja „zadziałała”	14
4. Efekty zastosowania innowacji	17
5. Elementy składające się na innowację, w tym produkt finalny.....	17
IV. Plan działań w procesie testowania produktu finalnego	18
1. Dobór grup.....	18
2. Przebieg testowania	19
3.Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy	21
4. Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania.....	21
V. Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa.....	22
1. Ocena wyników testowania	22
2. Przeprowadzenie zewnętrznej ewaluacji produktu finalnego	23
VI. Strategia upowszechniania	24
VII. Strategia włączania do głównego nurtu polityki	29
VIII. Kamienie milowe II etapu projektu	33

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: **UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00**), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

IX. Analiza ryzyka	33
X. Załącznik 1. Opis produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego	36

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

I. Uzasadnienie

Uzasadniając proponowaną metodę oddziaływania, wraz z jej składowymi, jako narzędzia przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu młodych ludzi ze środowisk stwarzających zagrożenie wykluczeniem, wskazujemy na uwarunkowania o charakterze makrospołecznym, z których wypływa ogólny kierunek i charakter projektowanego wsparcia oraz na ograniczenia systemowych, stosowanych w ramach zinstytucjonalizowanej pomocy, oddziaływań i pozytywne konsekwencje dopełnienia tych uwarunkowań oddziaływaniami mentorskimi. Ponadto kluczowym źródłem wiedzy nt. lokalnych mikrouwarunkowań zapotrzebowania na wsparcie i ograniczenia zagrożenia wykluczeniem, były zrealizowane przez samych uczestników autodiagnozy środowiskowej.

1. Przestanki wczesnej interwencji w odniesieniu do młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym

Analizy prac i badań prowadzonych w Polsce w zakresie czynników sprzyjających utrzymywaniu i pogłębianiu się wykluczenia społecznego, szczególnie w odniesieniu do młodzieży reprezentującej kategorię zagrożone wykluczeniem, pozwalają na wskazanie jako kluczowych następujących czynników, z różnych poziomów oddziaływania:

- czynniki makrospołeczne i gospodarcze – kwestie związane z pracą: z jednej strony bezrobocie w rodzinach, które podważa autorytet rodziców, z drugiej strony - nieobecność rodziców spowodowaną wykonywaniem przez nich pracy w nadgodzinach lub na więcej niż jednym etacie; Wiele badań (m.in. L. Rusek, *Wpływ bezrobocia na funkcjonowanie jednostki i rodziny*, „Polityka Społeczna”, 1/2006; S. Pawlas-Czyż, *Człowiek w sytuacji braku pracy. Potrzeby osób bezrobotnych (W:) Wyprowadzić na prostą. Innowacyjne metody aktywizacji społecznej i zawodowej na przykładzie wdrażania modelu lokalnej sieci wsparcia osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością*, red. A. Wiktorska-Święcka, Oficyna Wydawnicza ATUT, Wrocław 2008; M. Orłowska, *Przymus bezczynności*, WN PWN, Warszawa 2007; T. Borkowski, *Socjologia bezrobocia*, WN Śląsk, Katowice 1999; J. Filipczyk, *Percepcja pogorszenia własnej sytuacji życiowej a progi bezradności u osób pozostających bez pracy*, *Chowanna*, 2(23), 2004; B. Juraś-Krawczyk, *Edukacyjny i społeczny wymiar bezrobocia*, Wydawnictwo UŁ, Łódź 2004) wskazuje na ogromnie niekorzystny dla życia rodzinnego i funkcji realizowanych przez rodzinę (w tym - wychowawczej) wpływ braku pracy, a więc bezrobocia. Podobnie niekorzystna jest nieobecność rodziców, zatroskanych o byt materialny do tego stopnia, że nie będących w stanie poświęcić uwagi dzieciom, niezależnie od tego, o jakim poziomie zabezpieczenia materialnego mowa (podstawowej egzystencji czy wysokiego dobrobytu);
- czynniki kulturowe, przede wszystkim prokonsumpcyjny przekaz kultury - dominujący wzorzec konsumpcji związany z natychmiastową gratyfikacją przyczynia się do oczekiwania natychmiastowych nagród, uniemożliwia wypracowanie postaw odraczania nagród, inwestowania w przyszłe korzyści - a tego przecież wymaga rezygnacja z bieżących przyjemności i poświęcenie czasu chociażby nauce;

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- rynek edukacyjny, który zastępując system edukacyjny sprawia, że młodzi ludzie postrzegają kształcenie się raczej jako niechcianą konsumpcję niż jako inwestycję w swoją przyszłość; pojawia się przekonanie, że zadaniem szkół jest sprzedaż świadectw, za które płaci się czasem (obowiązkowa obecność) i ewentualnie pieniędzmi (różne formy czesnego); Bezpośrednim odzwierciedleniem takiego podejścia może być koncepcja kredencjalizmu (por. Z. Sawiński, *Nierówności edukacyjne w teoriach struktury społecznej*, Studia Socjologiczne 2009, 1(192), ss.89-114 czy P. Blaug, *Metodologia ekonomii*, WN PWN, Warszawa 1995);

- rynek pracy, na którym młody człowiek traktowany jest jak pracownik gorszy, drugiej a może i niższej kategorii; oferowana mu praca wiąże się najczęściej z pozostawaniem przez wiele lat w sferze pracy labilnej - niskopłatnej, krótkotrwałej, nierozwijającej. Taki też charakter mają często praktyki zawodowe, w ramach których pracodawca zamiast uczyć zawodu - jego wymagań kompetencyjnych, a także etyki zawodowej, traktuje ucznia jak tanią i niekompetentną siłę roboczą, zlecając zadania proste lub wręcz prymitywne, ucząc swoim przykładem lekceważenia współpracowników i cynicznego traktowania klientów. Drugą poważną konsekwencją pozostawania w sferze pracy labilnej jest wywoływane przez nią poczucie niestabilności - niskie zarobki w krótko trwającej pracy, brak szans na rozwój zawodowy i brak realnej wizji jakiegokolwiek stabilizującej kariery sprawiają, że młody człowiek nastawia się na myślenie i działanie krótkookresowe, na bieżącą konsumpcję i trwanie z dnia na dzień - ponieważ nie ma podstaw dla myślenia i działań perspektywicznych. Szczególnie istotne okazują się dane dotyczące upowszechniania się w Polsce umów terminowych oraz form innych niż umowa o pracę (zatrudnienie niepracownicze) - ich skala i stopień w jakim dotyczą szczególnie młodych ludzi, absolwentów, są niezwykle wysokie. Zatrudnienie na innej podstawie niż umowa o pracę albo krótkoterminowy kontrakt, często przerywany okresem braku zatrudnienia, żeby pracodawca mógł uniknąć części obciążeń podatkowych - oto doświadczenie funkcjonowania na rynku pracy, jakie staje się udziałem coraz większej rzeszy młodych ludzi (wskazują na m.in. wyniki badań projektu ET-struct realizowanego w regionie bydgosko-toruńskim i wiele innych badań realizowanych w ramach PO KL). W efekcie, w Polsce można zaobserwować dualny rynek pracy, utrwalający podział na prace „dobre” i „złe” - stabilne i labilne, te pierwsze dla osób o wysokich kwalifikacjach, mocno zakorzenionych na rynku pracy, te drugie - m.in. dla absolwentów, dla osób bez doświadczenia zawodowego i unikalnych kwalifikacji - wkrótce, niestety - dla większości.

- oferta zagospodarowania wolnego czasu, skierowana do młodych ludzi - dominuje oferta rynkowa, nastawiona na uzyskiwanie maksymalnego zysku ze sprzedawania rzeczy prostych, zaspokajających głód silnych emocji, pozwalających zapomnieć o szarzyźnie i beznadziei codzienności - czy będą to używki, czy kluby, gry komputerowe czy hazardowe - łączy je dostarczanie silnych przeżyć lub zapomnienia, z którymi szkoła czy praca nie mogą konkurować.

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

2. Schematy oddziaływań kierowane do młodych ludzi zagrożonych wykluczeniem

Obecnie podejmowane oddziaływania skierowane do młodych ludzi ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym ograniczają się do oddziaływań sformalizowanych, ściśle regulowanych odpowiednimi przepisami. Podstawowe z nich to:

- **centra wsparcia rodziny – kuratela** jest instytucją zbliżoną do opieki. Kuratorzy sądowi realizują określone przez prawo zadania o charakterze wychowawczo-resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym, związane z wykonywaniem orzeczeń sądu w środowisku osób, których dotyczy postępowanie sądowe, a także na terenie zakładów i placówek ich pobytu, w szczególności na terenie zakładów karnych, placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz leczniczo-rehabilitacyjnych. Kuratela spełnia również funkcję opiniująco-diagnostyczną.

-**postępowanie opiekuńcze**: obejmuje:

- 1.sprawowanie nadzoru nad sposobem wykonywania obowiązków przez rodziców
- 2.troska o właściwy rozwój dziecka w rodzinie
- 3.rozwiązywanie problemów szkolnych
- 4.organizowanie pomocy materialnej rodzinie
- 5.organizowanie czasu wolnego

Powyższe działania obligatoryjne są działaniami narzuconymi przez system polityki społecznej i sądowniczej w sferze wczesnej interwencji socjalnej. Jak każde rozwiązanie systemowe często nie przewiduje indywidualnego podejścia do osoby zagrożonej wykluczeniem, nie może uwzględniać potrzeb, które wymagają pomocy w ich zaspokojeniu, ale nie zostały przewidziane w obszarach ustawodawcy.

- **rodzinną pieczę zastępczą** - spełnia wiele funkcji rodziny naturalnej. Powinna zapewnić dziecku odpowiednie warunki materialno-bytowe, które stanowią istotny element w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny zastępczej. Ważne jest też, aby rodzice zastępczy zadbali o karierę szkolną dzieci, których opieki i wychowania się podjęli. Czynniki determinujące powodzenie w nauce nie różnią się w zasadzie od tych, z jakimi spotykamy się w rodzinach naturalnych. Niekorzystnie na pracę dziecka w szkole wpływają najczęściej: zła atmosfera domu rodzinnego, konflikty między rodzicami i ich niewłaściwy tryb życia oraz trudna sytuacja mieszkaniowa i materialna rodziny, w której żyje dziecko. Dodatkowym czynnikiem mogącym wywołać zaburzenia w karierze szkolnej dziecka jest brak kontroli lub kontrola niedostateczna ze strony rodziców. W większości badanych rodzin rodzice zastępczy po prostu nie są w stanie kontrolować nauki swego podopiecznego. Główną przyczyną tego zjawiska jest bądź zły stan ich zdrowia, bądź też niski poziom wykształcenia. W tym ostatnim przypadku dzieci wykorzystują brak wykształcenia swych opiekunów i nie odrabiają lekcji lub też odrabiają częściowo. Niekiedy rodzice zastępczy nie chcą kontrolować nauki szkolnej dziecka w obawie przed ujawnieniem braku wiedzy. Rodzice zastępczy o złym stanie zdrowia na ogół starają się zaspokoić potrzeby materialne podopiecznego, nie mają jednak już siły na nadzorowanie przebiegu jego kariery szkolnej, ani na kontakty ze szkołą.

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- **organizacje pozarządowe i związki wyznaniowe:** ich działalność opiera się na dowolności w interpretowaniu przepisów, stąd mogą występować różnice w jakości niesionej pomocy młodzieży zagrożonej zjawiskiem wykluczenia społecznego. Są mniej sformalizowane niż pomoc instytucjonalna, jednak jakość udzielanej pomocy jest bardzo różna, w zależności od przygotowania i pracowników. działaczy

3. Konsekwencje dla integracji społecznej młodzieży zagrożonej wykluczeniem

Nakładające się na siebie wpływy uwarunkowań rodzinnych (obiektywne, wzorcowe), kulturowych i rynku pracy sprawiają, że nawet dla stosunkowo dobrze wyposażonych w kapitały (ludzki, społeczny) przedstawiciele młodego pokolenia odnalezienie się w dorosłości jest trudne. Przedłużający się okres labilny odzwierciedla się, chociażby w przesuwających się w czasie decyzjach małżeńskich i macierzyńskich. Dla młodzieży obciążonej, w pewnym sensie, trudnościami, które zbiorczo określa się jako zagrożenie wykluczeniem społecznym, sytuacja jest jeszcze trudniejsza. Czynnikiem kluczowym okazują się nie tyle kompetencje ściśle zawodowe, co społeczne – pewność siebie, komunikatywność, gotowość do brania odpowiedzialności i liczenia się z konsekwencjami, organizowanie własnego czasu i swoich zadań, współpraca z innymi. Są to postawy i umiejętności psychospołeczne, które z jednej strony są trudne do wypracowania, jeśli nie zostały wpojone w procesach wychowawczych w rodzinie i szkole, z drugiej – ich braki nie kwalifikują chociażby do terapii psychologicznej, nie są więc podstawą interwencji psychologicznej. Ich wypracowanie i zakorzenienie wymaga pracy o charakterze społecznym, najlepiej – w relacji równorzędnej, a nie odgórnego narzucania. Dlatego też w rozwoju kompetencji społecznych sprawdza się mentoring rówieśniczy, który zarówno u podopiecznego, jak i u mentora wywołuje pozytywne zmiany w zakresie samooceny i kompetencji społecznych. Dla młodych ludzi świadomych doświadczanego wykluczenia czy dyskryminacji i gotowych do radzenia sobie z nimi, kompetencje i doświadczenia mentoringu rówieśniczego mają jednocześnie znaczenie jako doświadczenie wpływania na otaczającą rzeczywistość społeczną.

W przeciwieństwie do systemowych, zinstytucjonalizowanych oddziaływań, współpraca z mentorem pozwala na elastyczność. Mentor jest bardziej wiarygodnym partnerem, i to co najważniejsze – rówieśnikiem, pozbawionym sztywnych ram, mówiącym jego językiem, często mającym wcześniej podobne doświadczenia życiowe. Daje to mentorowi niebagatelną przewagę nad reprezentantem systemu /pedagogiem, wychowawcą, pracownikiem socjalnym/ nawet jeśli ich intencje są dobre i nastawione na sukces. Mentor będąc rówieśnikiem, ma możliwość praktycznego pokazywania takich obszarów życia, do których często z różnych powodów wychowawca/pracownik socjalny itp. odwoływać się nie umie lub nie może: np. w odniesieniu do usamodzielniania się - nauczenie wychowanków samodzielnego nawiązywania kontaktów z otoczeniem spoza placówki, w sposób naturalny i bardziej autentyczny. Działania mentora pomogą podopiecznemu w co najmniej dwóch obszarach: działania – na co składa się umiejętność zorganizowania sobie zabawy, nauki,

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

a w przyszłości pracy w różnych sytuacjach (mentor jest źródłem inicjatywy, która prowadzi do umiejętności wcielania w życie pomysłów i utrwalenia tej cechy). Ponadto mentor swoim oddziaływaniem prowadzi do autonomii uczuciowej – stanu w jakim podopieczny zwiększa w radykalny sposób wiarę w siebie, zwanej często samoafirmacją.

4. Autodiagnozy środowiskowe

Częścią realizacji założenia oddolności i jednocześnie źródłem wiedzy w zakresie niezbędnych oddziaływań, są autodiagnozy środowiskowe. Autodiagnozy zrealizowali, pod kierunkiem doświadczonego badacza społecznego i jednocześnie dydaktyka metod badawczych, sami odbiorcy. W ramach zajęć poznali metody badań społecznych, zaprojektowali badania i je zrealizowali – na wszystkich etapach pracując pod opieką doświadczonego badacza. Badania przeprowadzone zostały w maju 2012 roku, w postaci mikrodiagnoz środowisk własnych (autodiagnoz) z zakresu wpływu zagrożenia wykluczeniem na szanse i bariery rozwoju osobistego, stereotypizację i utrudniony dostęp do instytucji społecznych. Badania objęły środowiska osób zagrożonych wykluczeniem ze względu na kryteria zamieszkiwania na terenach wiejskich i w tzw. „złych” dzielnicach miejskich, niepełnosprawności, wychowania w rodzinie wielodzietnej, wychowania w rodzinie niepełnej.

Kompletnych tj. zaprojektowanych i doprowadzonych do etapu prezentacji wyników w postaci raportu wykonanych zostało 9 autodiagnoz, realizowanych w parach mentor-podopieczny lub w szerszych grupach młodzieży napotykJącej na tę samą barierę pełnego uczestnictwa w życiu społecznym (a więc spełniających te samo kryterium zagrożenia wykluczeniem społecznym). Badania realizowano w formie wywiadów indywidualnych pogłębionych, w maju 2012 roku (wyniki zaprezentowano na posiedzeniu panelu ekspertów 31 maja 2012 roku). Poza oddziaływaniem rozbudzającym autorefleksyjność wyniki autodiagnoz prowadziły do ustalenia jak postrzegane są w ramach poszczególnych środowisk bariery pełnej integracji społecznej.

Realizowane przez odbiorców pierwszego etapu projektu autodiagnozy były więc kluczowym źródłem wskazań i uzasadnień dla przedkładanej metody. Oddanie pola badawczego uczestniczącej w projekcie młodzieży pozwoliło na dostrzeżenie czynników wykluczających z ich perspektywy. Badania te potwierdziły znaczenie czynników wskazywanych w kryteriach zagrożenia wykluczeniem społecznym, ale wskazały też na bardzo złożony proces ich transmisji w rzeczywistości odbierane trudności. Istotne wskazywane czynniki obejmowały:

- doświadczane w rodzinie wzory rozwiązywania problemów (strategie eskapistyczne lub roszczeniowe versus samopomocowe lub integracyjne),
- doświadczenia pomocy instytucjonalnej,
- wpływ na rozwój kompetencji ogólnych, możliwości samorealizacyjne i odczuwane w związku z tym poczucie niesprawiedliwości,
- zakres poczucia odpowiedzialności za innych (zwykle młodszych) członków rodziny,
- zakres poczucia adekwatności i podobieństwa do rówieśników jako składowa subiektywnej integracji.

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Zaczerpnięte z jednej z autodiagnoz postulaty wspierania obejmują: pomoc finansową ukierunkowaną na rozwój kompetencji i pasji, wsparcie wynikające z integracji i kapitału społecznego, wsparcie ukierunkowujące na rozwój. Można uznać, że postulaty te, które w różnych konfiguracjach pojawiają się zarówno w autodiagnozach, jak i opracowaniach ekspertów są w istocie wołaniem o szanse na rozwój kompetencji społecznych w warunkach współpracy równorzędnych podmiotów, poszerzanie kontaktów społecznych i narzędzia umożliwiające realizowanie potencjałów rozwojowych – w istocie jest to więc otwarcie pola dla mentoringu rówieśniczego, w którym mentor jest osobą podobną do podopiecznego, a jedynie znajdującą się o kilka kroków dalej na ścieżce rozwoju.

5. Podsumowanie

Jak wskazują przytoczone konkluzje związane z uwarunkowaniami makrospołecznymi i kulturowymi, a także uzupełniające te przesłanki o ustalenia z poziomu mikrouwarunkowań wyniki autodiagnoz, splot czynników zagrażających wykluczeniem społecznym przekracza uwarunkowania środowiskowe i systemowe i ma bezpośrednie konsekwencje o charakterze społeczno-kulturowym w odniesieniu do kompetencji i postaw młodych ludzi. Systemowość i instytucjonalność podejmowanych oddziaływań, choć niezbędna, ma swoje ograniczenia – przede wszystkim w zakresie elastyczności i udzielania wsparcia w sytuacjach, które nie są klarowne z punktu widzenia formalnych kryteriów. Partycypacja i mentoring okazują się istotne zarówno jako narzędzia diagnozowania niedoborów i zapotrzebowania na pomoc, jak też jako narzędzia wspierania i zapobiegania wykluczeniu społecznemu zagrożonych nim młodych ludzi.

II. Cel wprowadzenia innowacji

1. Cele, wskaźniki ich osiągnięcia i źródła weryfikacji

We wniosku o dofinansowanie realizacji projektu założono następujące cele:

Cel główny: Wzrost o 30% inicjatyw wykorzystujących ideę mentoringu i/lub oddolnej partycypacji beneficjentów, a podejmowanych na rzecz młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w woj. kujawsko-pomorskim do XII.2013r.

Cele szczegółowe:

1. Adaptacja i dostosowanie metody wczesnej interwencji socjalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu młodzieży stosowanej przez estońskiego partnera do XII.2013r.,
2. Uzyskanie pozytywnej weryfikacji nowej metody organizowania czasu wolnego młodzieży w woj. kujawsko-pomorskim do XII.2013r.,
3. Wzrost świadomości nowej metody organizowania czasu wolnego młodzieży wśród młodzieży oraz instytucji woj. kujawsko-pomorskiego do XII.2013r.

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

W wyniku przeprowadzonej diagnozy w obszarze interwencji projektu potwierdzono potrzebę utrzymania celów projektu, zarówno głównego jak i szczegółowych. Cele projektu mają przynieść efekt w postaci włączenia do praktyki nowego narzędzia wczesnej interwencji socjalnej, wypracowanego w oparciu o doświadczenia fundacji estońskiej – partnera projektu (Kuriteoennetuse Sihtasutus Crime Prevention Foundation). Narzędziem tym jest model mentoringu rówieśniczego uwzględniającego ideę oddolnej partycypacji uczestników.

Pełna realizacja celów zostanie osiągnięta a pełen sukces potwierdzony, jeśli po zakończonym procesie włączania produktu finalnego zaistnieją następujące okoliczności:

1. instytucje funkcjonujące w systemie pomocy społecznej woj. kujawsko-pomorskiego zostaną zaznajomione z modelem,
2. pracownicy instytucji zaangażowanych w proces wczesnej interwencji socjalnej w woj. kujawsko-pomorskim zostaną zaznajomieni z narzędziem mentoringu rówieśniczego,
3. model interwencji zostanie poznany przez młodzież w wieku 18-24 lata zamieszkujejącą woj. kujawsko-pomorskie,
4. instytucje zaangażowane w proces wczesnej interwencji socjalnej oraz ich pracownicy w odniesieniu do młodzieży nieobjętej systemem pomocy społecznej a realnie zagrożonej wykluczeniem będą wspomagać się modelem mentoringu rówieśniczego w rozwiązywaniu problemów wspieranej grupy.

Sposób weryfikacji celów projektu:

Cel	Wskaźnik pomiaru celu	Wartość docelowa wskaźnika	Sposób pomiaru i źródła weryfikacji
Wzrost o 30% inicjatyw wykorzystujących ideę mentoringu i/lub oddolnej partycypacji beneficjentów, a podejmowanych na rzecz młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym w woj. kujawsko-pomorskim do XII.2013r.	Liczba opracowanych, przetestowanych i upowszechnionych modeli mentoringu i oddolnej partycypacji beneficjentów	1	1. Podręcznik procedury wdrażania modelu idei mentoringu i oddolnej partycypacji beneficjentów; 2. Dokumentacja procesu testowania – korekta podręcznika; 3. Lista instytucji, które zadeklarowały wdrożenie modelu. Mierzony przez zespół projektowy wsparty przez panel ekspertów w oparciu o wskazane wyżej dokumenty; modyfikowany w razie potrzeb

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

			po przejściu kolejnych etapów realizacji projektu (testowanie, włączanie).
	<i>Liczba inicjatyw wykorzystujących ideę mentoringu i/lub oddolnej partycypacji beneficjentów podejmowanych na rzecz młodzieży zagrożonej wykluczeniem społ. w woj.kujawsko-pomorskim</i>	15	1. <i>Deklaracje instytucji.</i> <i>Mierzony przez zespół projektowy wsparty przez panel ekspertów w oparciu o wskazane wyżej dokumenty; modyfikowany w razie potrzeb po przejściu kolejnych etapów realizacji projektu (testowanie, włączanie).</i>
Adaptacja i dostosowanie metody wczesnej interwencji socjalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu młodzieży stosowanej przez estońskiego partnera do XII.2013r.	Liczba metod wczesnej interwencji socjalnej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu stosowanych przez Partnera zaadaptowanych na potrzeby krajowe	1	1. Sprawozdanie z wyjazdu studyjnego do estońskiego Partnera; 2. Program szkolenia z zakresu mentoringu opracowany przez Partnera; 3. Podręcznik procedury wdrażania modelu idei mentoringu i oddolnej partycypacji beneficjentów; 4. Dokumentacja procesu testowania – korekta podręcznika. Mierzony przez zespół projektowy wsparty przez panel ekspertów w oparciu o wskazane wyżej dokumenty; modyfikowany w razie potrzeb po przejściu kolejnych etapów realizacji projektu (testowanie, włączanie).
Uzyskanie pozytywnej weryfikacji nowej metody organizowania czasu wolnego młodzieży	Liczba instytucji, które uznają nową metodę za wartą stosowania	15	1. Lista zebranych deklaracji instytucji zaangażowanych w proces wczesnej interwencji socjalnej Mierzony przez zespół projektowy wsparty przez panel

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

w woj. kujawsko-pomorskim do XII.2013r.			ekspertów w oparciu o wskazane wyżej dokumenty w trakcie procesu włączania.
	Liczba uczestników, którzy ukończą program szkoleń przygotowujących do pracy z nową metodą	60	<ol style="list-style-type: none"> 1. Listy uczestników szkoleń podnoszących umiejętności; 2. Listy uczestników wyjazdu studyjnego; 3. Lista uczestników, którzy otrzymają zaświadczenia o ukończeniu programu. <p>Mierzony przez zespół projektowy wsparty przez panel ekspertów w oparciu o wskazane wyżej dokumenty w trakcie procesu diagnozy i testowania.</p>
	Liczba raportów z ewaluacji zewnętrznej produktu finalnego potwierdzających zasadność metody	1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Raport z ewaluacji produktu finalnego <p>Mierzony przez zespół projektowy wsparty przez panel ekspertów w oparciu o wskazane wyżej dokumenty po zakończeniu ewaluacji zewnętrznej.</p>
Wzrost świadomości nowej metody organizowania czasu wolnego młodzieży wśród młodzieży oraz instytucji woj. kujawsko-pomorskiego do XII.2013r.	Liczba pracowników instytucji, którzy zapoznają się z metodą	50	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lista uczestników konferencji; 2. Lista uczestników seminarium włączającego realizowanych w ramach konferencji. <p>Mierzony przez zespół projektowy wsparty przez panel ekspertów w oparciu o wskazane wyżej dokumenty w trakcie procesu włączania.</p>
	Liczba młodzieży w wieku 18-24 lata, która zapozna się z metodą	100	<ol style="list-style-type: none"> 1. Lista mentorów – I grupy uczestników projektu; 2. Lista uczestników projektu (grupa II i III); 3. Lista uczestników festynu. <p>Mierzony przez zespół projektowy wsparty przez panel</p>

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

			ekspertów w oparciu o wskazane wyżej dokumenty w trakcie procesu realizacji projektu.
--	--	--	---

2. Pożądany stan docelowy po wprowadzeniu innowacji

Pożądanym stanem docelowym będzie zatem osiągnięcie sytuacji, w której wśród podmiotów działających na rzecz niwelowania zagrożenia wykluczeniem społecznym wśród młodzieży (instytucje wczesnej interwencji socjalnej) i wyrównywania szans młodzieży zagrożonej wykluczeniem upowszechni się wiedza o mentoringu rówieśniczym jako narzędziu prowadzenia oddziaływań w grupie docelowej. Wiedza ta, wraz ze wskazanymi efektami oddziaływania wśród uczestników i mentorów projektu przyczyni się do przekonania o celowości wykorzystywania procedur oddolnych i rówieśniczych wśród młodzieży, a w efekcie – upowszechni się zastosowanie wypracowanego w projekcie „Nic o nas bez nas” modelu oddziaływania (będącego adaptacją modelu estońskiego).

III. Opis innowacji, w tym produktu finalnego

1. Na czym polega innowacja

Innowacyjność metody łączącej mentoring i podejście partycypacyjne jako narzędzia zapobiegania wykluczeniu społecznemu młodzieży obejmuje w opracowywanej formie trzy kluczowe wymiary:

- wielokryterialność
- oddolność
- mentoring rówieśniczy

Wielokryterialność wiąże się z odejściem od dedykowania oddziaływań spójnym, co do kryterium wykluczenia, kategoriom odbiorców. Włączenie w procesy rozwoju kompetencji odbiorców, którzy doświadczają zagrożenia wykluczeniem ze względu na wiele odmiennych czynników pozwala uzyskać efekt oddziaływania podobny, jak stojący za klasami integracyjnymi. Z jednej strony jest to uświadomienie każdemu dobrych stron własnej sytuacji dzięki uzyskaniu punktu odniesienia i porównania się z innymi, którzy doświadczają odmiennych trudności. Z drugiej zaś sytuacja taka umożliwia każdemu z odbiorców wykorzystanie własnych silnych stron i zarówno uzyskiwanie, jak i ofiarowanie pomocy. Sprzyja to integracji, tworzeniu silnych więzi, podnoszeniu kompetencji społecznych i samooceny.

Oddolność wiąże się z oddaniem wielu kluczowych dla realizacji projektu oddziaływań w ręce odbiorców – po wyposażeniu ich w niezbędne narzędzia. Prowadzi to do większego zaangażowania

w projekt, za który mogą poczuć się współodpowiedzialni, pośrednio zaś przyczynia do rozwoju postaw odpowiedzialności i gotowości do liczenia się z konsekwencjami. Oddolna

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

partycypacja sprawia też, że wszelkie działania realizowane w ramach projektu przestają być postrzegane jako efekt cudzych decyzji, wyborów narzucanych przez „dorosłych”.

Mentoring rówieśniczy jako metoda oddziaływania w pewnych zakresach przypomina oddziaływania streetworkingowe, jednak realizowana jest w bezpieczniejszych warunkach. Wyposażenie mentorów w kompetencje społeczne, narzędzia pracy mentorskiej oraz wiedzę psychologiczną pozwala im na wejście w relację mentorską z podopiecznym i wspólny rozwój poprzez realizację konkretnych, krótkoterminowych i osiągalnych celów.

Wypracowywana metoda, której krystalizacją jest przygotowywany podręcznik mentoringu rówieśniczego i oddolnej partycypacji obejmuje zatem następujące poziomy innowacji:

- **poziom odbiorcy** – metoda skierowana jest do młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, która jednak świadoma jest uwarunkowań swoich problemów i gotowa do radzenia sobie z nimi. Wielokryterialność sprawia, że możliwe jest włączenie w wykorzystanie metody odbiorców o bardzo zróżnicowanych problemach i nieograniczanie się do jednolitych problemowo grup, co często wyklucza odbiorców nie będących w danym miejscu i czasie priorytetowymi dla instytucji pomocowych;
- **poziom użytkownika** – upowszechnienie metody i możliwości jej wdrażania skierowane są w równym stopniu do użytkowników z instytucji państwowych i samorządowych, co i do użytkowników z organizacji non profit, a także – do użytkowników-odbiorców, a więc młodzieży zagrożonej wykluczeniem, jako forma samouczka. Użytkownicy otrzymują nowe narzędzie pracy, które jednocześnie można elastycznie dostosowywać do konkretnych warunków oddziaływania, potrzeb uczestników i możliwości użytkowników.
- **poziom problemu** – problem zagrożenia wykluczeniem społecznym młodzieży jest dostrzegany, jednak w sposób wybiórczy, poprzez oddziaływania odnoszące się do niwelowania niekorzystnych konsekwencji jednego z czynników wykluczających. Tymczasem z jednej strony, często działają one wspólnie, z drugiej zaś bywają częściowo ukryte np. ze względu na poczucie wstydu czy pozostawanie na granicy spełniania kryterium. Szerokie traktowanie czynników wykluczenia pozwala uchwycić takie częściowo pomijane pola i podjąć interwencję;
- **poziom formy wsparcia** – proponowana metoda mentoringu rówieśniczego i oddolnej partycypacji w innowacyjny sposób łączy doświadczenia partnera estońskiego oraz postulaty samych odbiorców oddziaływań integrujących, a także postulaty „badania w działaniu”, wskazujące na nierozdzielność diagnozowania i oddziaływania. Przeniesienie nacisku na wsparcie wzajemne, rówieśnicze oraz jednocześnie na rozwój kompetencji społecznych, postaw i samooceny pozwala na realne zwiększenie poziomu włączenia społecznego, nie dzięki krótkotrwałemu i kosztownemu wsparciu, ale dzięki poprawie warunków społecznego funkcjonowania odbiorców.

2. Komu służy innowacja, grupy docelowe

Mentoring rówieśniczy połączony z procesami partycypacji oddolnej w zakresie wybierania ścieżek rozwoju i kierowania własną aktywnością w procesie, jako metoda oddziaływania w grupach młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym, służy przede wszystkim samym

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

odbiorcom tego oddziaływania, a więc młodzieży funkcjonującej w warunkach zakwalifikowanych jako przyczyniające się do wykluczenia społecznego (zgodnie z wytycznymi Narodowej Strategii Integracji Społecznej). Metoda umożliwia bowiem:

- rozwój osobisty, a więc rozwój kompetencji społecznych (poza zawodowych) poprzez bycie podopiecznym mentora, który mając zbliżone doświadczenia może lepiej zrozumieć podopiecznego

i jest mu bliski wiekowo;

- kontynuację rozwoju kompetencji, a więc dalszy rozwój osobisty i niwelowanie przez to niedoborów generowanych w procesie wychowania przez warunki zagrażające wykluczeniem społecznym, dzięki przejściu w rolę mentora i objęcie opieką podopiecznego – co jest przede wszystkim związane

z wzięciem odpowiedzialności za relację społeczną i za rozwój podopiecznego, wiąże się więc wprost z dorostaniem do pewnych zadań;

- rozwój kompetencji społecznych, wiedzy i talentów dzięki uczestnictwie w szkoleniach z zakresu nauk społecznych (pedagogika, psychologia), warsztatach kompetencji społecznych (psychologicznych, negocjacji, komunikacji itp.) oraz warsztatach ścieżek rozwoju (z zakresu dziedzin sztuki /tutoriaty/ i nauki).

Metoda służy w równie znaczącym stopniu **użytkownikom** reprezentującym funkcjonujące w regionie podmioty wczesnej interwencji socjalnej – zarówno osadzone w strukturach instytucji państwowych i samorządowych, jak i działające poza tymi strukturami np. jako stowarzyszenia. Poznanie i włączenie we własne działania metody mentoringu rówieśniczego i partycypacji oddolnej pozwoli na efektywniejsze działanie w zakresach, w których przedstawiciele instytucji postrzegani są przez podopiecznych jako dorośli nierozumiejący ich potrzeb, oczekiwań, marzeń. Tymczasem mentoring rówieśniczy niweluje takie wrażenie i pozwala działać niejako „od środka”, z wnętrza środowiska, w którym funkcjonuje zagrożony wykluczeniem młody człowiek. Oferta ścieżek rozwojowych i warsztatów działa równolegle w trzech obszarach – rzeczywistego rozwoju kompetencji, podniesienia samooceny i pewności siebie oraz zmiany postaw wobec zadań dorosłości i brania odpowiedzialności za własne decyzje.

3. Warunki niezbędne, żeby innowacja „zadziałała”

Aby innowacyjna metoda wypracowana w projekcie „Nic o nas bez nas” mogła stać się jednym

z narzędzi rzeczywiście wykorzystywanych przez podmioty wczesnej interwencji socjalnej niezbędne jest by:

- wyjaśniający jej założenia i wskazujący poszczególne, przykładowe narzędzia podręcznik (produkt projektu) musi być skonstruowany klarownie, jasno wskazywać na zastosowania narzędzi i jednocześnie prezentować je wystarczająco elastycznie, by mogły być stosowane w rozmaitych konfiguracjach dostosowanych do wyjątkowych warunków i indywidualnych uwarunkowań;

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- same założenia metody wymagają intensywnego upowszechniania – odwołują się bowiem do schematu oddziaływania, który przełamuje dotychczasowe praktyki instytucji i wiąże się z istotną zmianą podejścia do oddziaływań przez instytucje, a więc z oddaniem pola autorytarnej odgórności na rzecz partycypacji;
- w ramach testowania produktu i przygotowywania ostatecznych wersji narzędzi konieczne jest duże zaangażowanie samych zainteresowanych – odbiorców i jednocześnie użytkowników, a więc młodych ludzi ze środowisk zagrożonych wykluczeniem i zmotywowanych do pomocy swoim rówieśnikom. Wymaga to, by szkolenia, warsztaty i pozostałe zaproponowane aktywności były możliwie najwyższej jakości (młodzież, jak pokazują badania, jest bardzo wyczulona na „bylejąkość”) i przez to z jednej strony funkcjonowały jako „nagrody” za aktywność, za gotowość do włączenia się, za dzielenie się swoją wiedzą i doświadczeniami, z drugiej zaś – umożliwiały faktyczny rozwój kompetencji, podniesienie samooceny, zwiększenie własnej atrakcyjności np. na rynku pracy, rynku edukacyjnym itp.
- niezbędna jest taka realizacja procesów ewaluacji i monitoringu, by możliwe było w finalnej wersji podręcznika wskazanie głównych sytuacji i uwarunkowań zagrażających realizacji oddziaływania. Wspólnie wypracowane diagnozy sytuacji trudnych oraz sposoby ich rozwiązywania, a przede wszystkim – uniknięcia ich pojawienia się lub przynajmniej minimalizacji, winny wynikać z zaangażowania odbiorców w tworzenie produktu finalnego.

Koszty wdrożenia innowacji:

Na podstawowe, odnoszące się do samej metody oddziaływania koszty składają się trzy główne elementy:

- koszty diagnoz psychologicznych, stanowiących jedno z kluczowych kryteriów w procesie naboru uczestników – przyszłych mentorów
- koszty szkoleń ogólnych, poszerzonych i rozwoju osobistego
- koszty pracy mentorskiej
- koszty stworzenia i utrzymywania „klubu oddolnej demokracji”

składowa kosztów	opis / wycena	możliwe źródła sfinansowania
diagnozy psychologiczne	stanowią jedno z kluczowych kryteriów w procesie naboru uczestników – przyszłych mentorów ich koszt zależy od wykorzystanych testów psychologicznych, głębokości i szerokości wywiadu psychologicznego	-wolontariacki wkład psychologów współpracujących z organizacją lub instytucją - inne projekty finansowane z zewnątrz -doświadczenie w pracy z młodzieżą, długotrwała współpraca lub rekomendacje pozwolą na wybranie potencjalnie dobrych (odpowiedzialnych) mentorów bez diagnoz psychologicznych – warunkiem koniecznym jest długotrwały, dobry kontakt i współpraca z kandydatem (albo decydenta albo osoby

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

		rekomendującej)
szkolenia: - ogólne - poszerzone -rozwoju osobistego	szkolenia ogólne - psychologiczne, pedagogiczne, komunikacyjne – zwiększające pewność siebie i jakość społecznego funkcjonowania odbiorców; szkolenia poszerzone - narzędziowe w ramach pracy z późniejszymi podopiecznymi, wprowadzające w ideę i założenia mentoringu rówieśniczego - rozwoju osobistego - zwiększające kompetencje ogólne, poprawiające samoocenę, dające szanse na poznanie i realizację własnych potencjałów ich koszt zależy od długości i intensywności	-realizacja w ramach zadań własnych lub wolontariackiego dzielenia się wiedzą przez pracowników / współpracowników organizacji lub instytucji - finansowanie zewnętrzne w ramach funduszy na szkolenia i rozwój kompetencji
koszty pracy mentorskiej	koszty obejmują: – kontakty mentora z podopiecznym, - opracowanie i korzystanie z narzędzi oddziaływania (np. szkolenia jako nagrody, wyjazdy integracyjne) - porady i pomocy opiekunów mentora (ekspertów, psychologa)	- wolontariacka lub systemowa opieka przedstawicieli organizacji lub instytucji - narzędzia wypracowane i przekazywane do kolejnych wykorzystania (pierwsze wersje udostępnione w ramach projektu) - odwołanie do doświadczeń i praktyki przedstawicieli organizacji lub instytucji, wykorzystanie jej własnych środków (np. miejsca i scenariuszy spotkań) - zewnętrzne finansowanie
koszty stworzenia i utrzymania „klubu oddolnej demokracji	„klub” ma być „przestrzenia własną” mentorów i podopiecznych – bezpieczną, samorządnie zarządzaną, pozbawioną narzucanego porządku dorosłych – ma stanowić alternatywę dla „ulicy” i jej zagrożeń	- wyłonienie w ramach instytucji lub organizacji przestrzeni „oddanej” - objęcie ochroną i opieką przestrzeni przekazanej np. przez samorząd lokalny, pozbawionej zagospodarowania i opieki - sfinansowanie w ramach zewnętrznych źródeł

Kluczowa w projekcie jest cykliczność, co odnosi się przede wszystkim do kwestii szkoleń – z założenia podopieczny mentora sam dojrzeje do roli mentora, pozyskując kompetencje od własnego mentora - kluczowy cykl jest samopodtrzymujący – wymaga zainicjowania i potem zapewnienia korzystnych warunków (wsparcia), przy minimalnym sięganiu po dodatkowe kosztotwórcze narzędzia (dobrze, jeśli można je wykorzystać dla utrzymania w zasięgu oddziaływania dzięki wzmocnieniom – poprzez szkolenia, wyjazdy, ciekawą ofertę zagospodarowania czasu wolnego – jest to korzystne i zmniejsza skalę rezygnacji, ale nie jest konieczne po nabraniu przez cykl cech samopodtrzymywania).

Oszacowanie kosztów zaniechania wymaga osobnego komentarza. Jeśli uznać to za postulat określenia kosztów ogólnych zaniechania interwencji, to nie wydaje się to ani wykonalne ani

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

celowe w kontekście założeń projektu. Wiemy, że koszty, przede wszystkim społeczne, zaniechania walki z wykluczeniem społecznym są ogromne, mają swoje konsekwencje w pogarszaniu się potencjału ludzkiego regionu, wzroście patologii społecznych, wzroście kosztów zapewniania ładu itp. Jednak ich wartościowe oszacowanie wymaga odmiennego projektu i jest podejmowane na poziomie centralnym. Jeśli postulat oszacowania kosztów zaniechania odnieść do samego projektu tj. jako postulat oszacowania kosztów zaniechania np. diagnoz psychologicznych to wskazać można, że wszystkie cztery wymienione kategorie tworzą łącznie opracowywaną metodę i rezygnacja z poniesienia któregoś z nich oznaczałoby dla realizującego oddziaływanie rezygnację z zastosowania metody w opracowywanym kształcie.

4. Efekty zastosowania innowacji

Efektami zastosowania innowacji będą:

- nowa metoda i zestaw narzędzi w puli wykorzystywanej przez przedstawicieli instytucji wczesnej interwencji społecznej,
- upowszechnienie wiedzy o mentoringu rówieśniczym jako metodzie pracy z młodymi ludźmi zagrożonymi wykluczeniem społecznym,
- upowszechnienie wiedzy o znaczeniu i możliwości wykorzystania odmiennego, oddolnego podejścia do oddziaływań przeciwdziałających wykluczeniu,
- kilkudziesięciu młodych ludzi z doświadczeniem we współpracy z rówieśnikami, z podwyższonym poziomem kompetencji społecznych i zmotywowanych do dalszego pomagania – są to jednocześnie odbiorcy i użytkownicy metody, jej najlepsi ambasadorzy.

5. Elementy składające się na innowację, w tym produkt finalny

Innowacyjność metody wiąże się z radykalną zmianą perspektywy i kontroli oddziaływań przyczyniających się do integracji społecznej młodych ludzi zagrożonych wykluczeniem. Doświadczenia pracy z młodzieżą opisywane m.in. przez ekspertów projektu i przedstawicieli instytucji podejmujących takie oddziaływania, a także ogólniejsze, przytaczane wyniki badań, wskazują, że dla młodych ludzi, w wieku 18-24 lata znacznie starsi, osadzeni w instytucjach dorośli nie są autorytetami. Zdając sobie sprawę z własnej trudnej sytuacji – przede wszystkim na rynku pracy – młodzi ludzie są z jednej strony sfrustrowani, z drugiej zaś – pozbawieni narzędzi zmiany własnej sytuacji, które postrzegaliby jako osiągalne i efektywne. Sięgają oczywiście, w miarę możliwości, po inwestowanie w wykształcenie, ale nie dla wszystkich ta ścieżka jest dostępna. Ponadto należy pamiętać, że formalne wykształcenie to tylko jedna ze składowych ich kapitału ludzkiego tworzonego przez posiadane kompetencje. Obok kompetencji zawodowych ważne są kompetencje społeczne, poczucie własnej wartości oraz zdolność do podejmowania odpowiedzialności. Przy odrzucaniu wpływu autorytetów formalnych nauczyć się tego mogą tylko od siebie nawzajem. Dlatego też kluczowe dla modelu i jednocześnie innowacyjne jest oddanie dużego zakresu inicjatywy w ręce samych odbiorców. Podlegając oddziaływaniom trenerów i wykładowców, uczestnicząc w wyjazdach

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: **UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00**), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

studyjnych i integracyjnych, współtworzą oni produkt finalny – podręcznik narzędzi mentoringu rówieśniczego i oddolnej partycypacji.

Na produkt finalny, udostępniony i upowszechniony w postaci podręcznika z zestawem narzędzi do wykorzystania złożą się poniższe elementy. Ich opis będzie miał dwójaki charakter – procedury, która umożliwi wypracowanie dostosowanej do konkretnej sytuacji wersji narzędzia oraz przykładowej postaci narzędzia, wypracowanej w ramach projektu „Nic o nas bez nas”. Będzie to więc swego rodzaju „skrzynka narzędziowa” z instrukcją konstrukcji i modyfikacji poszczególnych narzędzi. Częścią podręcznika jest też wprowadzenie poświęcone mentoringowi rówieśniczemu, a przygotowane w oparciu o wieloletnie doświadczenia estońskiego partnera projektu Kuriteoennetuse Sihtasutus Crime Prevention Foundation.

Składowe produktu finalnego:

- Wprowadzenie: przegląd praktyk i metodologii mentoringu wraz z opisem możliwości przenoszenia wzorców mentoringu rówieśniczego (opracowanie na podstawie materiałów i wskazówek partnera)
- Procedury rekrutacji – opis zastosowanych zasad formalnych i merytorycznych, regulamin rekrutacji, wykorzystywane w ramach rekrutacji ankiety
- Szkolenia – podstawowe i poszerzone (opisy dotychczasowych szkoleń ogólnych, plan merytoryczny wizyty studyjnej w Estonii, opisy planowanych kolejnych modułów)
- Zasady „parowania” mentor-podopieczny - opis użytej metody i karty wyboru
- Narzędzia monitorowania pracy mentor-podopieczny - kontrakt i karta pracy
- „Klub Oddolnej Demokracji” – obszar partycypacji (przykładowy regulamin funkcjonowania klubu oddolnej demokracji i ścieżka (metodyka) jego wypracowania)
- Ścieżki indywidualnego rozwoju: opis warsztatów z dziedzin sztuki i nauki
- Autodiagnozy środowiskowe - uzasadnienie zastosowania narzędzia i schemat postępowania.

IV. Plan działań w procesie testowania produktu finalnego

1. Dobór grup

Opis grup testujących:

Proces testowania przebiega w dwóch grupach:

1. użytkownicy i jednocześnie odbiorcy – młodzież województwa kujawsko-pomorskiego, zagrożona wykluczeniem społecznym, uczestnicząca w szkoleniach, warsztatach i pozostałej aktywności w ramach projektu. Grupa ta składa się łącznie z 65 osób (pierwsza grupa mentorów: 25 osób, druga grupa mentorów – 20 osób, grupa uczestników – 20 osób);

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WYŻSZA SZKOŁA
WSG
GOSPODARKI
W BYDGOSZCZY

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

2. użytkownicy – przedstawiciele instytucji wczesnej interwencji socjalnej, zarówno z instytucji osadzonych w strukturach państwowych i samorządowych, jak i niezależnych. Grupa ta liczyć będzie przynajmniej 50 osób.

Dobór:

1. użytkownicy i jednocześnie odbiorcy to osoby w wieku 18-24 lata, spełniające kryteria formalne uczestnictwa w projekcie, które po wstępnych diagnozach psychologicznych zakwalifikowano do projektu. Są to przedstawiciele bardzo różnych środowisk, zgodnie z przyjętym założeniem wielokryterialności. Wspólna charakterystyka obejmuje jednak z jednej strony – zagrożenie wykluczeniem, z drugiej – silną motywację do testowania i modyfikowania nowego narzędzia oraz pomagania w ten sposób sobie i rówieśnikom.

2. możliwie szerokie procesy komunikowania i upowszechniania informacji nt. projektu i jego założeń owocują w pierwszym etapie licznymi, bezpośrednimi kontaktami z przedstawicielami instytucji. Z grupy tej na podstawie deklaracji bardziej znaczącego zaangażowania wyłonione zostanie przynajmniej 50 osób, które w ramach seminarium poznają dokładniej założenia metody i przygotowany podręcznik z narzędziami i procedurami oddziaływania. Poza kryterium formalnym (reprezentowania instytucji lub organizacji zaangażowanej w przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu młodych ludzi), istotna będzie więc gotowość do zaangażowania się w testowanie i w ten sposób współtworzenie podręcznika.

2. Przebieg testowania

Ponieważ zdefiniowano dwie grupy testujące, w odniesieniu do każdej zastosowane zostaną odmienne procedury testowania

1. Użytkownicy i odbiorcy – proces testowania

W ramach testowania w projekcie będą funkcjonowały 3 grupy użytkowników: 1) grupa 25 mentorów zaangażowanych już w etap diagnozy, 2) grupa uczestników, również zrekrutowanych w I etapie realizacji projektu, 3) uczestnicy pozyskani na etapie testowania.

Etap testowania proponowanego rozwiązania obejmie w zależności od typu grupy i stopnia „zaawansowania” w procesie rozwoju: 1) szkolenia poszerzone z zakresu kompetencji społecznych

i pomagania dla grup, które zrealizowały już szkolenia podstawowe, 2) i 3) szkolenia podstawowe dla uczestników wchodzących w kaskadowy proces rozwoju kompetencji mentorskich, realizacja warsztatów naukowych i z zakresu sztuki jako składowe ścieżek indywidualnego rozwoju, zwiększających poziom kompetencji ogólnych i umożliwiających samorealizację.

Tematyka szkoleń podstawowych:

- psychologia,
- pedagogika,

Człowiek – najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WYŻSZA SZKOŁA
WŚG
GOSPODARKI
W BYDGOSZCZY

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: **UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00**), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- asertywność,
- metodologia i narzędzia autodiagnozy,
- samoobrona

Zakres szkoleń o rozszerzonym zakresie:

- mediacje,
- negocjacje,
- kryzys w rodzinie,
- przemoc w rodzinie,
- zabezpieczenie społeczne w Polsce,
- terapia skoncentrowana na rozwiązaniach,
- praktyki w placówkach

Warsztaty rozwoju osobistego:

- ABC rekreacji,
- Fotografia, sposób na...,
- Język hiszpański,
- „Człowiek renesansu” we współczesnym świecie, warsztaty z nauk ścisłych,
- Tutoriat artystyczny,
- Podstawy dziennikarstwa

Rozwój kompetencji uczestników dokonuje się dzięki uczestnictwu w powyższych procesach, a jego kierunek i zakres w jakim następuje dzięki temu zmniejszanie zagrożenia wykluczeniem jest główną składową procesu testowania.

Testowanie obejmuje przede wszystkim kwestie bieżącego kontrolowania efektywności, dopasowania i trafności opracowywanych i stosowanych narzędzi oddziaływania. Jest to badanie realizowane w formule „badanie w działaniu”, w którym sami uczestnicy włączeni w proces testowania są źródłem informacji i jednocześnie wykonawcami badania, nie zaś zewnętrzny badacz. Jest to z jednej strony element realizacji założenia oddolności i oddania znacznej części kontroli nad procesem tworzenia metody w ręce jej odbiorców i użytkowników, z drugiej zaś takie podejście jest podyktowane dążeniem do możliwie niezakłóconego przebiegu procesów interakcyjnych grupach odbiorców, w tym – we współpracy mentor-podopieczny. Nie oznacza to całkowitego oddawania kontroli, ale przenosi ją na bardziej monitorujący niż ingerujący poziom.

2. Użytkownicy – przedstawiciele instytucji – proces testowania

W odniesieniu do użytkowników testowaniu podlega metoda i jej krystalizacja w postaci podręcznika z zestawem przesłanek, procedur i narzędzi mentoringu rówieśniczego i oddolnej partycypacji

w przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

Wykorzystane zostaną następujące narzędzia:

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- monitoring dyskusji i ankiety ewaluacyjne – w ramach seminarium wprowadzającego w metodę (jesień 2012 roku);
- warsztaty partycypacyjne dla wybranych (na podstawie deklaracji zainteresowania) przedstawicieli instytucji (jesień 2012 roku) – pozwolą na zebranie uwag i wypracowanie analizy SWOT powstałej wersji podręcznika, co umożliwi jej rozwój, sprawdzona zostanie również komunikatywność przekazanych w podręczniku wytycznych i oceniona realność szans na ich włączenie w praktyki reprezentowanych instytucji;
- wywiady pogłębione poświęcone ocenie przygotowanej wersji podręcznika, z wybranymi przedstawicielami instytucji (na podstawie deklaracji zainteresowania, z zachowaniem możliwie dużej różnorodności w zakresie typów formalnych reprezentowanych podmiotów i zakresów ich działania) – pozwolą na pogłębione analizy silnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń związanych z wdrażaniem metody, sprawdzona zostanie komunikatywność treści podręcznika i użyteczność proponowanych narzędzi;
- ankieta ewaluacyjna on-line – przeprowadzona drogą elektroniczną, skierowana do wszystkich zainteresowanych przedstawicieli instytucji, oparta na elektronicznej wersji podręcznika, przeprowadzona po wprowadzeniu zmian, jakie wyłonią się po warsztatach partycypacyjnych i wywiadach pogłębionych (wiosna 2013).

3. Charakterystyka materiałów, jakie otrzymają uczestnicy

Odbiorcy tj. młodzież uczestnicząca w kolejnych cyklach kształceń i podejmująca obowiązki mentorów (z grup I i II naboru) otrzymuje:

- bieżące materiały dydaktyczne wg wskazań prowadzących zajęcia,
- gazetę projektową (3 wydania) zawierającą informacje o założeniach metody, etapach, a także merytoryczne wskazówki dla pracy mentorów,
- dostęp do strony internetowej projektu i profilu na Facebooku (z bieżącymi informacjami organizacyjnymi i merytorycznymi).

Użytkownicy tj. przedstawiciele instytucji wczesnej interwencji socjalnej:

- wstępną i potem finalną wersję podręcznika mentoringu rówieśniczego i partycypacji oddolnej z opisem narzędzi i procedur,
- gazetę projektową (3 wydania) zawierającą informacje o założeniach metody, etapach, a także merytoryczne wskazówki dla pracy mentorów,
- zeszyty projektowe z opisami procedur, spotkań ekspertów i podjętych decyzji (8 wydań),
- dostęp do strony internetowej projektu oraz możliwość włączenia się w aktywność w ramach profilu projektu na Facebooku.

4. Informacje o planowanym sposobie monitorowania przebiegu testowania

Monitorowanie przebiegu testowania obejmuje:

1. W odniesieniu do odbiorców: ponieważ testowanie obejmuje z jednej strony rozwój wiedzy odbiorców o metodzie, z drugiej jej faktyczne stosowanie, z trzeciej zaś rozwój kompetencji

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

odbiorców jako uczestników szkoleń, monitorowanie przebiegu testowania obejmuje wszystkie trzy zakresy poprzez:

- ankiety ewaluacji zajęć, warsztatów i wyjazdów (przeprowadzane przynajmniej co pół roku),
- ankiety ewaluacji samorozwoju (przeprowadzone przynajmniej raz w każdej z trzech grup odbiorców),
- bieżącego monitoringu bezpośredniej (poprzez spotkania osobiste i komentarze na profilu w ramach Facebooka) i pośredniej (informacje od „starostów”) komunikacji odbiorców na temat przebiegu testowania,
- bieżącej kontroli pracy w parach mentor-podopieczny przeprowadzanej na podstawie składanych kart pracy, a w razie potrzeby – superwizji tej pracy lub wywiadów z obiema stronami relacji (realizowane w ramach opieki psychologia i dyżurów ekspertów).

2. W odniesieniu do użytkowników:

- ankiet ewaluacyjnych w ramach spotkania prezentującego wstępną wersję podręcznika,
- zogniskowanych wywiadów grupowych przeprowadzonych w ramach warsztatów partycypacyjnych,
- pogłębionych wywiadów indywidualnych w ramach dyskusji indywidualnych nad zawartością podręcznika,
- realizowanych drogą elektroniczną ankiet ewaluacyjnych oceniających końcową wersję podręcznika.

Za prowadzenie monitoringu odpowiedzialny jest koordynator merytoryczny oraz koordynator ds. upowszechniania i włączania. Nadzór sprawuje Panel Ekspertów. Pomocą techniczną w trakcie procesów ewaluacji i monitoringu służy kadra Katedr Socjologii oraz Pedagogiki i Nauk o Rodzinie.

W wyniku testowania i wskazywanych niejasności ze strony użytkowników możliwe jest dokonywanie korekt w zakresie zawartości podręcznika tj. opisie założeń, procedur i przykładów narzędzi. Zgłaszane przez odbiorców postulaty zmian, spotkań itp. także będą modyfikowały zawartość produktu finalnego, znajdując odzwierciedlenie w opisach procedur uzupełniających pierwotną wersję podręcznika.

V. Sposób sprawdzenia, czy innowacja działa

1. Ocena wyników testowania

Dla uznania za wystarczające uzasadnienia stosowania innowacji na szerszą skalę przyjmuje się następujące efekty jej zastosowania na etapie testowania:

- minimum 50 potencjalnych użytkowników, reprezentujących instytucje wczesnej interwencji socjalnej zapozna się z metodą, jej założeniami i podręcznikiem, a minimum 50% uzna ją za wartościową i potencjalnie przydatną,

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: **UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00**), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- minimum 100 potencjalnych użytkowników –odbiorców tj. młodzieży w wieku 18-24 lat zapozna się z założeniami metody mentoringu rówieśniczego,
- minimum 60 odbiorców pozna założenia metody mentoringu rówieśniczego w ramach szkoleń i warsztatów, a przynajmniej 50% z nich będzie funkcjonowało w roli mentora lub podopiecznego mentora, realizując plan oddziaływań mentorskich,
- minimum 60 odbiorców przejdzie przez szkolenia z zakresu psychologii i pedagogiki, a przynajmniej 60% z nich dostrzeże ich pozytywny wpływ na ich kompetencje społeczne i samoocenę.

Ocena wyników testowania oparta zostanie na wymienionych formach ankiet ewaluacyjnych użytych jako narzędzia ewaluacji zmiany ex-post w przypadku odbiorców, a w przypadku użytkowników reprezentujących instytucje – na podstawie analizy materiału jakościowego (grupowe i indywidualne wywiady pogłębione, analizy SWOT) i ewaluacji elektronicznej.

2. Przeprowadzenie zewnętrznej ewaluacji produktu finalnego

Zgodnie z założeniami w ramach procedur ewaluacyjnych w marcu 2013 roku zrealizowane zostanie badanie ewaluacyjne przeprowadzone przez zewnętrznego i niezależnego podmiotu, a także osobno – recenzja finalnej wersji podręcznika mentoringu rówieśniczego i oddolnej partycypacji.

1. Sposób wyłonienia zewnętrznego ewaluatora:

Ewaluator zewnętrzny zostanie wybrany w toku procedury zapytania ofertowego, z zachowaniem zasad konkurencyjności. Na kryteria wyboru wykonawcy składają się:

- minimum 2-letnie doświadczenie w prowadzeniu badań społecznych,
- doświadczenie w realizacji projektów współfinansowanych z EFS,
- doświadczenie w ewaluacji realizacji projektów współfinansowanych z EFS,
- podejście metodologiczne (kompletność opisu realizacji),
- organizacja procesu badawczego,
- cena.

W razie wskazania przez Panel Ekspertów dodatkowych kryteriów, powyższa lista może zostać rozszerzona.

2. Zakres ewaluacji:

- weryfikacja poprawności procedur wyłonienia poszczególnych grup odbiorców,
- weryfikacja poprawności realizacji procedur testowania w odniesieniu do odbiorców i użytkowników,
- weryfikacja kompletności opisów narzędzi i procedur w produkcie finalnym.

3. Zadania ewaluatora:

Działania ewaluatora pozwolą na uzyskanie odpowiedzi na pytania:

- czy zwiększono zakres wiedzy potencjalnych użytkowników i odbiorców w zakresie zastosowania metody mentoringu rówieśniczego,

Człowiek – najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WYŻSZA SZKOŁA
WVG
GOSPODARKI
W BYDGOSZCZY

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: **UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00**), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- czy podniesiono poziom kompetencji społecznych odbiorców (uczestników procesu testowania) i tym samym, zmniejszono w stosunku do nich ryzyko zagrożenia wykluczeniem,
- czy uczestniczący w testowaniu użytkownicy oceniają produkt finalny jako komunikatywny i przydatny w ich pracy z młodzieżą zagrożoną wykluczeniem,

W ramach ewaluacji ewaluator zewnętrzny zrealizuje jako działania badawcze:

- analizę dokumentacji projektowej,
- analizę list obecności,
- analizę realizowanych procedur ewaluacji wewnętrznych (ankiety ewaluacyjne, wywiady pogłębione indywidualne i grupowe),
- wywiady kwestionariuszowe (telefoniczne lub bezpośrednie) z minimum 10 odbiorcami i minimum 10 użytkownikami.

W razie wskazania przez ewaluatora zasadności dodatkowych procedur badawczych dopuszcza się rozszerzenie powyższej listy procedur.

Częścią ewaluacji będzie też wykonanie przez niezależnego recenzenta recenzji przedkładanego podręcznika mentoringu i partycypacji oddolnej. Recenzji poddana zostanie wersja podręcznika uzupełniona o ustalenia, uwagi i wskazówki użytkowników-przedstawicieli instytucji. Recenzent wykona swoje zadanie niezależnie od wyłonionego ewaluatora i zostanie wyłoniony na podstawie osobnej procedury, z uwzględnieniem kryteriów merytorycznych (znajomość procedur i procesów wczesnej interwencji w odniesieniu do młodzieży zagrożonej wykluczeniem) i konkurencyjnych (konkurs ofert).

VI. Strategia upowszechniania

1. Upowszechnianie- założenia strategiczne.

Strategicznym celem jest upowszechnianie idei mentoringu rówieśniczego jako innowacyjnej metody pozwalającej na zwiększenie aktywności młodzieży oraz wykazanie skuteczności działań oddolnych, skoncentrowanych na zapobieganiu wykluczeniu społecznemu osób pomiędzy 18 a 24 rokiem życia. Ze względu na specyfikę projektu wynikającą m.in. z jego wieloetapowości, oraz pracy w trudnym środowisku i brak zrozumienia istoty zagrożenia wykluczeniem społecznym, do celu dopasowane zostały odpowiednie działania taktyczne podzielone na konkretne zadania. Całość upowszechniania zawarta została w strategii komunikacyjnej, którą podzielono na 3 moduły. Obowiązująca strategia komunikacyjna zapewnia holistyczne traktowanie działań upowszechniających, które – w treści i formie-zawsze korespondują ze sobą, budując wartość, która pomoże uzyskać efekt w postaci upowszechnienia informacji nt. możliwości zastosowania produktu i jego trwałego włączenia do głównego nurtu praktyki. Cała strategia upowszechniania odpowiada na pytania: co chcemy przekazać, kogo poinformować, kogo przekonać, jak chcemy to zrobić, z jakich narzędzi skorzystać i jak oceniamy skuteczność podejmowanych działań. Upowszechnianie prowadzone jest i będzie na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, ale ze względu na powszechność korzystania z internetu oraz fakt posiadania np. przez gazety czy stacje radiowe stron www umożliwiających zapoznanie się z

Człowiek – najlepsza inwestycja

24

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

proponowana treścią bez ograniczeń terytorialnych, należy wskazać na znacznie szerszy zasięg oddziaływania.

Moduł 1 to lobbing-budowanie koalicji w dobrej sprawie: bezpośrednie spotkania, podczas których wyjaśniamy dla kogo jest projekt, jaki jest problem, który chcemy rozwiązać i za pomocą jakich narzędzi zamierzamy to zrobić, odbywają się przez cały czas trwania projektu. Ten moduł można sklasyfikować jako informacyjno-promocyjny, rozpoczął się na 2 miesiące przed rozpoczęciem realizacji projektu. Dotychczas zrealizowano ponad 30 spotkań, na terenie całego województwa kujawsko-pomorskiego, odwiedzając jednostki sektora rządowego, samorządowego i NGO, zaplanowano kolejnych 20 spotkań, wykorzystując nowe i już nawiązane kontakty. W ten sposób zapewniono kaskadowość upowszechniania. Listownie o projekcie powiadamiane są również władze samorządowe na terenie których odbywają się spotkania. Lobbing i spotkania bezpośrednie są obecne w każdym module komunikacyjnym. Po zatwierdzeniu strategii zaplanowano 2 festyny, zajęcia otwarte i seminarium dla instytucji związanych z problematyką wykluczenia społecznego oraz RST. Do w/w trafiają również zeszyty projektowe (8 zeszytów), które powstają po każdym posiedzeniu panelu ekspertów i są kompendium wiedzy na temat postępów w realizacji projektu, kolejne wydania gazety projektowej oraz materiały informacyjne. Planuje się udział parlamentarzystów i władz samorządowych w festynie promującym projekt. W ten sposób realizowane będzie upowszechnianie wertykalne.

Moduł 2 to budowanie zwartej, wyrazistej przekazu komunikacyjnego opartego na idei: zrób coś dla siebie i dla innych. Ten etap to komunikacyjne działania skierowane do różnych grup odbiorców z zastosowaniem adekwatnych narzędzi. Radio, prasa, telewizja, internet, już wymienione spotkania bezpośrednie, social media, ulotki, plakat, gazeta projektowa (współredagowana przez uczestników), Adekwatność polegała m.in. na uwzględnieniu faktu, że odbiorcy podzieleni są nie tylko na grupy docelowe, ale również na segmenty. Segmentacja pozwala na wyodrębnienie podgrup, które są podobne do siebie, można więc zastosować wobec nich takie same działania upowszechniające, budować przekaz oparty na podobnych bodźcach. Planując działania upowszechniające, uwzględniono nie tylko różne narzędzia, ale także różne poziomy (racjonalny i emocjonalny) odbioru komunikatu.

ODBIORCA	KOMUNIKAT (TREŚĆ)	KOMUNIKAT (FORMA, DYSTRYBUCJA)
Instytucje i osoby zainteresowane problematyką projektu z racji pełnionej funkcji lub wykonywanych zadań: wydziały prewencji policji, ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, centra interwencji kryzysowej, wydziały oświaty urzędów gmin,	rzeczowy, merytoryczny, oparty na świadomym odbiorze i wiedzy odbiorcy odwołujący się do istniejącego stanu rzeczy, potrzeby zmian w zakresie aktywizacji młodzieży i zapobiegania wykluczeniu społecznemu, wskazaniu dobrych praktyk (Estonia) w tym zakresie, zaznajomienie	strona www.nicbeznas.byd.pl, zeszyty projektowe zawierające informacje na temat postępu prac projektowych, sprawozdania w części merytorycznej, „branżowe” portale internetowe plakaty, materiały informacyjne (ulotka)

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

szkolni pedagodzy, OHP, ZHP, NGO z terenu całego województwa, Starostwa Powiatowe, członkowie RST oraz IP	z proponowanym w projekcie modelem wczesnej interwencji socjalnej.	materiały nt. mentoringu w Estonii, ogłoszenia prasowe nt. projektu, mailing, rozmowy, spotkania, festyn
uczestnicy-przed i na etapie 1. rekrutacji uczestnicy projektu na etapie 2 i 3 rekrutacji, otoczenie społeczne uczestników	emocjonalny, empatyczny argumentacja perswazyjna, akcentująca korzyści w postaci umiejętności jakie beneficjent może uzyskać, odwołujący się do dotychczasowego stylu i sposobu życia z zaakcentowaniem możliwości jego zmiany na lepsze, wykorzystujący „human story” przeżycia doświadczenia konkretnych osób i przykłady dobrych praktyk z Estonii	artykuły prasowe przedstawiające informacje o projekcie, wywiady i rozmowy z uczestnikami projektu, audycje radiowe, spoty reklamowe, rozmowy bezpośrednie, i telefoniczne, sms social media blog marketing szeptany gazeta projektowa telewizja regionalna plakat, ulotka
opinia publiczna	sumarycznie	merytoryczna kampania prasowa, wywiady prasowe, merytoryczne audycje radiowe, spoty reklamowe telewizyjne, materiały filmowe (reportaże), social media, plakaty, ulotki, własna gazeta projektowa, informacje na portalach i stronach internetowych, media relations

Skuteczność w/w działań komunikacyjnych oceniamy na podstawie:

- Nakładu gazety i dywersyfikacji jej czytelników (miejsce zamieszkania: miasto, wieś, czytelnicy stali- prenumerata, średni nakład (wydanie codziennie i weekendowe), liczba zwrotów, miejsce ekspozycji informacji)
- Oglądalności Telewizji Regionalnej w wybranym paśmie czasowym, z uwzględnieniem prime time

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

- Odbiorców rozgłośni radiowych w podziale na wiek, miejsce zamieszkania, prime time
- Liczby wejść na stronę internetową, która na dzień 3.06.2012 wynosiła 7 499
- Liczby wpisów i aktywności na FB
- Opinii prezentowanych przez odbiorców i użytkowników

Moduł 3 to intensywne upowszechnianie informacji na temat możliwości zastosowania mentoringu rówieśniczego i możliwości adaptacji rozwiązań Partnera wobec oczekiwanych efektów. Przesłanie komunikacyjne to: **mentor-więcej niż przyjaciel** oraz -po zatwierdzeniu strategii projektu- **mentor w działaniu**. Bazując na już posiadanym doświadczeniu w ocenie skuteczności działań komunikacyjnych, zaplanowano wysyłanie listów skierowanych do instytucji, które mogłyby skorzystać z pomocy mentorów, poinformowanie parlamentarzystów, władz miasta i powiatu. W ten sposób zrealizowane będzie zarówno horyzontalne jak i wertykalne upowszechnianie, które koncentruje się na przekazywaniu informacji nt. mentoringu rówieśniczego i realnych możliwości jego wykorzystania oraz zastosowania. Działania komunikacyjne nakierowane będą na wspomaganie włączania. Pokażą czego nauczyli się mentorzy, jak współpracują z otoczeniem, informują o możliwościach i warunkach korzystania z wypracowanego produktu.

W tym celu ukaza się kolejne 2 wydania gazety projektowej (każde wydanie to 3000 egzemplarzy), ukaza się kolejnych 5 zeszytów dedykowanych dla instytucji pracujących w obszarze wykluczenia społecznego, wyemitowane zostaną 4 merytoryczne audycje radiowe, zrealizowane zostaną 2 kampanie prasowe oraz 7 emisji ogłoszeń prasowych w 3 gazetach regionalnych. Na tym etapie powstanie i zostanie wyemitowanych w Regionalnej Telewizji 6 reportaży filmowych dokumentujących etapy i efekty pracy projektowej zgodnie z założeniem celu strategicznego. Kontynuowane będą spotkania bezpośrednie, zaplanowano 2 festyny integracyjne oraz spotkania otwarte i seminarium przeznaczone m.in. dla osób pracujących w instytucjach zajmujących się zjawiskiem zagrożenia wykluczeniem społecznym. Również informacje na stronie internetowej projektu oraz profilu społecznościowym będą służyć egzemplifikacji podejmowanych działań oraz możliwości wykorzystywania mentoringu rówieśniczego w praktyce. Podejmowane będą starania ku jak najszerszemu wykorzystaniu nowych mediów. Z aktualnych badań* wynika, że z takiej komunikacji korzysta ponad 34% Polaków, z czego 75% korzystających to ludzie młodzi w wieku od 18 do 30 lat. Liczba ta, według prognoz, będzie nadal rosła. Nadal informacja o projekcie będzie dostępna poprzez strony internetowe i portale współpracujących z Uczelnią instytucji, RST, innych organizacji zajmujących się obszarem wykluczenia społecznego. Tak holistyczne działania powinny wpłynąć na upowszechnianie wiedzy o projekcie i zachęcić do zastosowania proponowanych rozwiązań.

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: **UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00**), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

* *Badanie CBOS zrealizowane w styczniu 2011 roku, źródło: <http://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2010/>*

Według specjalistów z zakresu mierzenia efektywności działań upowszechniających, m.in. dr Waltera Lindenmanna (za; S. Black Public Relations, Oficyna Wydawnicza 2005) możemy zmierzyć: produkcję (badając i realizując wtórne dane; np. liczbę artykułów prasowych, liczbę przekazów audiowizualnych), rezultaty (może je zbadać, gdy program działa już jakiś czas, sprawdzając czy ludzie zwracają uwagę na rozpowszechniony przekaz, czy znają występujące w nim w argumenty i czy je zapamiętują oraz wyniki ogólne- o nich możemy mówić dopiero wówczas, gdy ludzie w związku z naszymi działaniami upowszechniającymi zmienili swoje poglądy, stan wiedzy, opinie itd.

Ze względu na czas realizacji projektu, w ocenie skuteczności prowadzonych działań koncentrujemy się głównie na produkcji, starannie segmentując naszych odbiorców dywersyfikując także media zaangażowane do współpracy oraz koncentrując się na spotkaniach bezpośrednich.

Działanie upowszechniające –zgodnie z projektem - zaplanowane w projekcie w okresie od 01.11 2011-do 31.12.2013 oraz zrealizowane w okresie 01.11.2011-31.05.2012 (I etap do złożenia strategii):

- *gazeta projektowa (współredagowana przez beneficjentów) - zaplanowano 3 wydania po 3 tysiące egzemplarzy, 1 wydanie zrealizowano,*
- *zeszyty projektowe - 8 wydań zaplanowano, 3 wydania zrealizowane,*
- *merytoryczne audycje radiowe - 6 audycji zaplanowano, 4 audycje zrealizowano,*
- *radiowe spoty informacyjne - 3 kampanie w 3 rozgłośniach po 160 spotów,*
- *kampania prasowa - 3 kampanie zaplanowano, 1 kampanię zrealizowano,*
- *wywiady prasowe z uczestnikami projektu - 6 wywiadów zaplanowano, 2 wywiady zrealizowano,*
- *ogłoszenia prasowe na temat projektu - w 3 gazetach po 12 emisji zaplanowano, zrealizowano po 5 emisji w 3 gazetach,*
- *konferencje otwarte (otwierająca, zamykająca) - zaplanowano 2, zrealizowano 1,*
- *zaplanowano 2 festyny promocyjne,*
- *reportaże filmowe - zaplanowano 5,*
- *spoty radiowe reklamujące festyny - zaplanowano 20 emisji,*
- *spoty na telebimach reklamujące festyny - zaplanowano 2 kampanie,*
- *spoty telewizyjne reklamujące festyny - 10 spotów zaplanowano,*
- *plakaty – wydano 3000 sztuk,*
- *ulotki – wydano 2000 sztuk,*
- *profil projektu na portalu społecznościowym FB (social media) - kilkaset aktualizacji.*

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Zasięg w podziale na media:

1. Prasa

Dywersyfikując czytelników, przyjęliśmy założenie że jeden tekst ukazuje się jednocześnie w 3 tytułach, co pozwala nam dotrzeć do wszystkich czytających prasę regionalną:

- 1) W Gazecie Pomorskiej, w piątki średni nakład 121 tys. egzemplarzy,*
- 2) 34/% czytelników Gazety Pomorskiej to prenumeratorzy, co zapewnia dostęp do całego województwa, ponieważ 3/4 ogółu czytelników prasy czyta w naszym województwie właśnie Gazetę Pomorską,*
- 3) Express Bydgoski jest czytany przez 48% mieszkańców Bydgoszczy i pomimo niższego nakładu (ok. 59 tysięcy w piątki) trafia do tych, którzy nie kupują czytanej przede wszystkim w gminach, Gazety Pomorskiej,*
- 4) Gazeta Wyborcza w Bydgoszczy, której nakład jest najniższy w stosunku do w/w wymienionych, ale trafia do stałych, wiernych odbiorców.*

Uwzględniając fakt, iż jeden z wyżej wymienionych tytułów trafia do gospodarstwa domowego, w którym są przynajmniej 2 dorosłe osoby, należy przyjąć, że informacja o projekcie została odpowiednio zaplanowana i dostarczona w skuteczny sposób.

- 2. Telewizja – 25 tysięcy osób ogląda telewizję w czasie programu informacyjnego "Zbliżenia" TVP Bydgoszcz – (3,23 proc. udziału w rynku).Podobny wynik zapewnia umiejscowienie na antenie, audycji w tzw. prime time.(dane: Nielsen Audience Measurement za okres 1 września - 21 listopada 2011 r).*
- 3. Radio. Badania słuchalności stacji radiowych w województwie kujawsko-pomorskim dowodzą, że Radio PiK jest liderem słuchalności, wśród lokalnych stacji radiowych na Pomorzu i Kujawach, w szerokiej grupie docelowej 15+. Codziennie PiK-a słucha średnio 94.000 osób. (źródło: SMG/KRC, I-III 2012 r.).*
- 4. Strona internetowa projektu www.nicbeznas.byd.pl - liczba odwiedzin na dzień 30 lipca 2012r. to ponad 10 tysięcy.*

VII. Strategia włączania do głównego nurtu polityki

W ramach strategii włączania produktu do głównego nurtu polityki przyjęto działania zmierzające do rozpowszechnienia informacji o projekcie „Nic o nas bez nas” wśród jednostek działających na rzecz przeciwdziałania i zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Człowiek – najlepsza inwestycja

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WYŻSZA SZKOŁA
WSG
GOSPODARKI
W BYDGOSZCZY

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Choć upowszechnianie w projektach innowacyjnych ma wiele wspólnego z klasycznymi działaniami informacyjno-promocyjnymi, to jego ostatecznym przesłaniem jest zachęta do szerszego stosowania produktów finalnych. Głównym celem upowszechniania jest zatem zwiększenie wiedzy na temat zalet produktów. Jednocześnie stwarza ono grunt pod późniejszy mainstreaming, mający na celu włączenie produktów finalnych do głównego nurtu.

Do odbiorców (świadczeniobiorców) systemu pomocy społecznej lub szerzej – systemu zabezpieczenia społecznego w Polsce należą przede wszystkim grupy osób wykluczonych społecznie, bądź zagrożonych wykluczeniem. Należy jednak mieć na uwadze, że wsparcie skierowane do osób wykluczonych społecznie w ramach PO KL nie jest tożsame z udzielaniem świadczeń z pomocy społecznej.

Strategia włączania obejmuje działania skierowane do jednostek przynależnych do trzech głównych kategorii, przy terytorialnym ograniczeniu do województwa kujawsko-pomorskiego:

1. jednostki administracji rządowej
2. jednostki administracji samorządowej:
 - a) ośrodki pomocy społecznej
 - b) ośrodki opiekuńczo-wychowawcze
 - c) centra pomocy rodzinie
3. jednostki sektora pozarządowego

W odniesieniu do wszystkich kategorii jednostek:

- w etapie I projektu podjęto kontakty i rozmowy – częściowo wiązały się z wykorzystaniem pośredniczącej roli w rekrutacji pierwszej grupy odbiorców,
- dokonano, na podstawie kontaktu – diagnozy kluczowych uwarunkowań i strategii ich funkcjonowania w kontekście ich potencjalnie wspierającego lub blokującego oddziaływania w procesie upowszechniania.

Głównym działaniem upowszechniającym są aktywności informacyjne, realizowane przede wszystkim w sposób umożliwiający dialog. Osobiste spotkania w I etapie i konferencja otwierająca, w której udział wzięli przedstawiciele różnorodnych organizacji i instytucji zapoczątkowały proces partycypacyjnego włączania oddziaływań mentoringu rówieśniczego w praktyki stosowane przez przedstawicieli poszczególnych organizacji. Kontynuacją tego procesu będą:

- kolejne spotkania o charakterze konferencji informującej o założeniach, metodach oddziaływania, narzędziach i efektach projektu,
- seminaria i warsztaty partycypacyjne, które nie tylko pozwolą przedstawicielom na dogłębne poznanie metody, ale i umożliwią im jej modyfikowanie, a przez to – lepszą identyfikację

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

z założeniami i celami (partycypacja sprawia, że metoda przestaje być koncepcją, którą „ktoś” narzuca, a staje się współwłasnością i efektem wspólnej pracy),

- wywiady pogłębione i indywidualne rozmowy z przedstawicielami instytucji, interaktywne ich włączanie w „życie” projektu poprzez profil projektu – zachowanie i rozwijanie dialogicznego podejścia umożliwiające nie tylko przekazanie informacji, ale i rozwianie wątpliwości,

- osiem wydań zeszytów projektowych, będących w istocie składnikami swego rodzaju „skrzynki narzędziowej” – opisem procedur, założeń, narzędzi, podejmowanych decyzji i ich przesłańek, umożliwi dalsze rozwianie wątpliwości i dostarczy konkretnych wskazówek, uzupełniających produkt finalny o podejście o charakterze studium przypadku, nie tyle wzorcowe, co ilustracyjne.

Pierwsze kontakty, realizowane przez okres czterech miesięcy pozwalają więc, na stworzenie przedstawionej niżej listy czynników wspierających i blokujących, a także – na dostosowanie działań włączających do specyficznych, zdiagnozowanych barier, dzięki czemu możliwe jest osiągnięcie ich większej efektywności.

typ jednostki i przykładowe podmioty	zdiagnozowane bariery utrudniające włączenie metody w działania jednostki	proponowane sposoby zniwelowania barier(y)
jednostki administracji rządowej np. Wydział Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego w Bydgoszczy	brak zainteresowania wynika prawdopodobnie z przydzielonych kompetencji i właściwości, które nie opierają się na wspieraniu indywidualnych osób a raczej na funkcji kontrolnej i nadzorczej	bariera wynika z kwestii systemowych można poprzez procesy komunikacyjne uzyskać zrozumienie dla metody, co ułatwi jednostkom z pozostałych grup wykorzystanie metody
Jednostki administracji samorządowej np. Rejonowe Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie	ogromna rozpiętość zadań obligatoryjnych spoczywających na jednostkach	odwołanie do doświadczeń i zaangażowania osobistego – przez procesy partycypacyjne
	jednostki mają własną ofertę projektów skierowanych do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – nową metodę odbierają jako zagrożenie (konkurencję) dla własnego pomysłu	wskazanie metody jako elastycznej i możliwej do zastosowania w wielu specyficznych oddziaływaniach, raczej komplementarnej niż konkurencyjnej
	jednostki skupiają swoją uwagę i działania na projektach, które wyprowadzają podopiecznych z systemu pomocy społecznej np. wyposażają w nowy zawód atrakcyjny ofertowo na rynku pracy, aktywizują długotrwale	odwołanie do idei „zapobiegać zamiast leczyć” w odniesieniu do pomocy społecznej – a więc przeciwdziałać wykluczeniu wskazanie na pełne wpisywanie się założeń i narzędzi metody w procesy aktywizacji i uzupełniania kompetencji społecznych

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

	bezrobotnych, wyposażają osoby nieporadne opiekuńczo-wychowawcze w kompetencje rodzicielskie, doksztalcają kadre zawodową	
Jednostki administracji samorządowej np. Zespoły Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, Placówki opiekuńczo-wychowawcze wsparcia dziennego	instrumentalne podejście wychowanków do metody i udziału w projekcie	oczekiwanie wymiernych korzyści – nagród związanych z pracą w konstruowanym modelu może być przeszkodą dla kolejnych realizacji – konieczne jest wskazywanie wychowankom i opiekunom, że korzyścią jest samo bycie mentorem, a nie nagrody uboczne
	przywiązanie do dotychczasowych metod pracy o dominacji odgórnych oddziaływań	praktykowanie partycypacji w ramach warsztatów, wskazywanie efektywności pracy mentorskiej i szansy na odciążenie opiekunów
Jednostki sektora pozarządowego np. stowarzyszenia pomagające uzależnionym	instrumentalne podejście podopiecznych do udziału w projekcie	j/w – wskazanie nagradzającego znaczenia zdobytych kompetencji i doświadczeń
	postrzeganie metody jako jednej z wielu „ofert”	wskazanie elastyczności i komplementarności wobec innych metod oddziaływania z jednej strony, ale z drugiej – możliwości zastosowania jako kompletnej i odrębnej metody oddziaływania
	obawy o wyeksploatowanie wolontariackiego potencjału młodych ludzi	wskazanie odmienności działań – nie tylko wolontariackich, ale także oddolnych i opiekuńczych, mentorskich jako związanych z wymiernym efektem i podlegających oddolnej regulacji uczestników

Podsumowując - miejsca wykorzystania umiejętności mentorskich czyli praktycznego wykorzystania mentoringu rówieśniczego to między innymi :

1. Wolontariat w stowarzyszeniach, które rekomendowały kandydatów na mentorów – pomoc wychowawcza w świetlicach prowadzonych przez wymienione jednostki,
2. Pomoc wychowawcza w Bydgoskim Zespole Placówek Opiekuńczo-Wychowawczym, lub w innych placówkach opiekuńczo-wychowawczych pieczy instytucjonalnej, w pieczy rodzinnej, w mieszkaniach usamodzielnienia, grupach wsparcia dziennego,
3. Świetlice socjoterapeutyczne, środowiskowe – przy ośrodkach pomocy społecznej, przy ośrodkach kuratorskich, przy stowarzyszeniach,
4. Grupy aktywności studenckiej –wolontariat studencki,
5. Tworzenie grup wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych przy ROPS/PCPR/MOPS.

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

W aspekcie polityki/praktyki mentoring może służyć do udoskonalenia polityki i praktyki w zakresie wolontariatu dla placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego, świetlic poprzez wprowadzenie do nich nowych rozwiązań: pojawia się szansa lepszego uwzględnienia bieżących potrzeb oraz wprowadzenia rozwiązań prostszych, tańszych, bardziej skutecznych i efektywnych (poprzez szkolenie kadry wolontariackiej w idei mentoringu, rozważenie przez ustawodawcę ewentualnych, obligatoryjnych szkoleń kadry wolontariackiej z zakresu przewidzianego dla kandydatów na mentorów).

VIII. Kamienie milowe II etapu projektu

Lp.	Kluczowe zadania II etapu projektu	Termin
1.	Festyn promocyjny z seminarium i warsztatami partycypacyjnymi dla przedstawicieli instytucji – działania upowszechniające i włączające (użytkownicy-potencjalni odbiorcy, użytkownicy-przedstawiciele instytucji)	październik 2012
2.	Poszerzone szkolenia mentorów (grupa 1) i szkolenia podstawowe uczestników (grupa 2) Wspólna praca par mentor-podopieczny	wrzesień-grudzień 2012
3.	Zagospodarowanie przestrzeni i ustalenie regulaminu „klubu oddolnej demokracji”	grudzień 2012
4.	Ewaluacja produktu finalnego wśród użytkowników – przedstawicieli instytucji (wywiady pogłębione grupowe i indywidualne, ankiety elektroniczne)	październik 2012-styczeń 2013
5.	Rekrutacja uczestników z grupy 3	styczeń-marzec 2013
6.	Wyjazd integracyjny grup 1 i 2	luty 2013
7.	Ewaluacja zewnętrzna, modyfikacja produktu zgodnie ze wskazaniem ewaluatora	luty-marzec 2013
8.	Realizacja „ścieżek indywidualnego rozwoju” przez mentorów (grupa 1 i 2 naboru)	I – III kwartał 2013
9.	Szkolenia uczestników (grupa 3)	od lutego do czerwca 2013
10.	Poszerzone szkolenia mentorów (grupa 2)	III-IV kwartał 2013
11.	Otwarta konferencja nt. mentoringu	IV kwartał 2013

IX. Analiza ryzyka

Analizę ryzyka wykonano na podstawie: obrad panelu ekspertów, wyników rozmów z prowadzącymi szkolenia i z odbiorcami, wyników obserwacji odbiorców, wątpliwości

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

wskazywanych przez przedstawicieli instytucji, którym prezentowano założenia projektu, informacji od partnera projektu, będącego źródłem informacji nt. mentoringu rówieśniczego.

potencjalne zagrożenie	prawdopodobieństwo wystąpienia	wpływ zagrożenia na realizację projektu ²	najważniejsze zagrożenia ³	sposób ograniczenia najważniejszych zagrożeń
w odniesieniu do odbiorców				
Labilność dokonywanych wyborów podejmowanych dróg rozwoju osobistego młodych ludzi w przedziale wiekowym 18-24 / zdarzenia losowe (problemy zdrowotne, zmiana planów życiowych)	2	3	6	-dokonywanie rzetelnej diagnozy w procesie kwalifikacji, -możliwość rekrutacji tzw. wartości dodanej , czyli osób, które są na liście osób rezerwowych i w każdym momencie mogą zastąpić beneficjentów rezygnujących
Niechęć młodych ludzi do brania udziału w projekcie skierowanym do młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym (strach obawa przed stygmatyzacją, wstyd).	2	2	4	-przekazywanie rzetelnej wiedzy n/t zjawiska wykluczenia, jego złożoności i powszechności występowania; -przekazywanie wyczerpujących i szczegółowych informacji o Projekcie, ze szczególnym uwypukleniem potencjału i idei mentoringu
Niewystarczające lub słabnące zaangażowanie w projekt – związane z jego długotrwałością i pewną nieokreślonością działań, które odbiorcy winni sami dla siebie planować	2	2	4	- wspieranie motywacji szkoleniami nie tylko przydatnymi, ale również atrakcyjnymi dla odbiorców - wykorzystanie integracji grupowej i życia się grupy jako czynnika utrzymującego zaangażowanie
Obawy mentora przed wzięciem odpowiedzialności za wspólną pracę w ramach relacji mentor-podopieczny	3	1	3	- wyposażenie w narzędzia specyficznej pracy mentora i kompetencje ogólne -możliwość skorzystania z dyżurów psychologa i ekspertów i zasięgnięcia porady -wspólne w parze mentor-podopieczny ustalanie celów – takich, do jakich

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

				osiągnięcia czuje się zdolny każdy ze współpracujących -możliwość prowadzenia pracy mentorskiej we współpracy dwóch mentorów
Zróznicowane tempo rozwoju osobistego i w związku z tym aktywności podejmowanej w ramach pracy grupowej i w parach mentor-podopieczny	1	1	1	- brak odgórności i wyznaczania sztywnych celów jako otwarcie na zróżnicowane tempo pracy - brak odgórnych ocen postępów, a jedynie kontrola utrzymania procesu i ogólnego postępu w indywidualnym tempie
w odniesieniu do użytkowników – przedstawiciele instytucji				
Obawy wobec oddolności, a więc wobec oddania kontroli nad procesami integracji społecznej samym odbiorcom	3	1	3	-rzetelne i konsekwentne przekazywanie założeń projektu -warsztaty partycypacyjne jako sposób na wyrażenie wątpliwości i uzyskanie na nie odpowiedzi
Obawy wobec mentoringu rówieśniczego, związane z lękiem o kompetencje mentorów	3	1	3	-oparcie na doświadczeniach partnera z Estonii i sprawdzonych procedurach -uwzględnienie w informacjach i podręczniku napotkanych pułapek, zagrożeń i trudnych punktów wraz ze wskazaniem sposobów ich rozwiązania oraz ewentualnego wcześniejszego uniknięcia
Pozorna niejasność założeń, procedur, narzędzi produktu finalnego	1	2	2	-wielokrotna i prowadzona różnymi narzędziami ewaluacja produktu finalnego pod kątem jego komunikatywności i operacyjnej przydatności
Lęk przed kosztownością procedur i narzędzi przy ich jednoczesnej trudnej do szybkiej oceny efektywności	2	1	2	-wskazanie wielości narzędzi motywowania do uczestnictwa, nie tylko dedykowanymi szkoleniami, ale i już realizowanymi przez instytucje -wskazanie możliwości wykorzystania kompetencji pracowników instytucji jako źródła wiedzy dla pierwszych mentorów -podkreślenie cykliczności i w związku z tym pewnego samopodtrzymywania się procesu dzięki przekształcaniu się podopiecznych w mentorów
Brak przychylności lokalnych przedstawicieli	2	1	2	-intensywna i wielokanałowa komunikacja w ramach całego projektu

Człowiek – najlepsza inwestycja

Projekt: „Nic o nas bez nas” (nr umowy: **UDA-POKL.07.02.01-04-182/10-00**), realizowany jest w ramach Priorytetu VII Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, poddziałanie 7.2.1: Aktywizacja zawodowa i społeczna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

instytucji dla metody				-szerokie i zindywidualizowane procedury włączania, w tym – warsztaty partycypacyjne
-----------------------	--	--	--	--

¹ w skali 1 do 3, gdzie 1 oznacza niskie prawdopodobieństwo wystąpienia danego ryzyka, a 3 wysokie prawdopodobieństwo

² w skali 1 do 3, gdzie 1 oznacza niski wpływ danego ryzyka na realizację projektu, a 3 – wysoki wpływ

³ wynik uzyskany jako przemnożenie punktów uzyskanych we wskazaniach „prawdopodobieństwa” i „wpływu”; za istotne zagrożenie uznano czynniki o wyniku co najmniej 4.

X. Załącznik 1. Opis produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego